הכל שוחטין פרק ראשון חולין ז.

מקום הניחו. כשיבאו בניו אחריו אם לא ימצאו מה לתקן כמה יגדל שמם: **להתגדר.** להתגדל: **מלאן.** שראינו שקבל רבי עדות זו ולמד הימנה אע"פ שדבר תימה הוא שהרי מעולם היו נוהגין בו איסור למדנו שאין מזיחין תלמיד מכם האומר דבר הלכה [6]חידוש לאמר לא שמעת. אין מזיחין אין מבדילין אותו משמועתו לאמר חזור בך: **מזיחין.** [3]משקלים את דבריו: **מוזיחין.** לומר גאותך גרמה לך שלא הטית אחן לשמוע דבר כהלכתו מפי רבך. ליצנא אחרינא מגביהין ומשקלין אותו מדבריו: **ומוזיח.** לשון נגוהי הלב שלא דקדק מפי רבו כל צרכו וסמכו על לבם: [4] **הוריש וגו'.** אלא הימנוס למס עובד ויוסבים ביניהם: **אשמעיתיה.** ליהודה בריה דר"ש בן פזי: **הרבה כרכים כבשו עולי מצרים.** וקדשום בקדושה הארץ ולא כבשום עולי בבל לקדשם בשביה ולכך לא כבשום דקסבר המאיל והותרו הותרו דקדושה לשעתה בטלה דכי קדשה יהושע לשעתה קדשה ולא לעתיד לבא [5]וכשבאו בימי עזרא ולא רצו להחזיר קדושתה כדי שיהא מותר לחרוש ולזרוע שם בשביעית שאין נוהגת בחולה לארץ וסמכו עליהן עניים ליטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני וכיון שאין מהן היתה ואותן שקדשו הן לא בטלו בחורבן שני כדאמרינן ביבמות בהערל (דף פב:) והניחך ה' אלהיך אל האדמה אשר ירשו אבותיך וירשתה[6] ירושה ראשונה ושניה יש להם שבטלה ירושה ראשונה ונקראת שניה ירושה אבל ירושה שניה אין להם שהשניה לא פקקה הלכך בימי רבי נהגו איסור בארץ: **עלה בעלמא.** דאכילת ערלי היא ושריא בארץ: **מאגודה** [7]**אבליה.** דמשאגד אסור לאכול ערלי: **הגאגד.** שדרכו לאוגדו: **משיאגד.** הוקבע למעשר ונאסר באכילת ערלי: **לאו אדעתיה.** שכח ר' מאיר ולא עשהו ולעולם סבירא ליה דבעי עשוי: **ממקום אחר.** שמא הוי ליה ירק תלוש בביתו ואמר הרי הוא מעשר על אגודה זו: **לפרוס אלא מן המוקף.** מן [8]המחובר וסמוך לו כגון אין מקיפין שתי חביות (בילה דף לב:) וכמו מקפת ויקורא לה שם (נדה דף עח:) לשון מקרב ומגיען זה לזה. ואסור לחבר לחברים ממה שאין לפניו על מה שלפניו דשמא אותו שהוא סומך עליו אינו בעין שנאגד או נרקב ונמצא שאין אומר כלום ואוכל טבלים: **נתן עיניו בלד זה.** לקרות לו שם מעשר על לד שני ואכל מלד שני: **חוי מאן גברא רבה אסחיד עליה.** ראה כמה אדם גדול העיד עליו דהיינו רבי יהושע הואיל ובא להעיד על זאת יפה כוון ודקדק בדבר אל נכון: **גיגאי.** שם הנהר: **רון קוני.** כל הנחלים הולכים אל הים בגזירת המלך: **ספק עושה.** שמא לא יתנו לך בפדיון: **דכמלוה עסיק.** דכתיב (שמות יב) ושמרתם את המצות דמתחלת טחינה והרקדה בעיא שימור לשם מצה: **דלווה כפדייסו.** נתחבר עמם בדרך: **טייעא.** סוחר ערבי: **כך עושין.** בתמיה: **לבני לויה.** לבני חבורה שמניחן והולך: **דלמא ה"נ חדא זימנא.** אלא מתירא היה שלא יחזרו המים ושטפו הבנים והיה מדבר עליהם שיתמין להם הנהר: **כמשה ושתין רבוון.** שנחלק להן יס סוף: אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו אף אני מקום הניחו לי אבותי להתגדר בו מכאן לתלמיד חכם שאמר דבר הלכה שאין מזיחין אותו ואמרי לה אין מזגיחין אותו ואמרי לה אין מזחיחין אותו מאן דאמר מזיחין כדכתיב [1]ולא יזח החשן ומאן דאמר אין מזגיחין דכתיב [2]כי לא יזנח לעולם ה' ומאן דאמר מזחיחין [3]דתנן משרבו זחוחי הלב רבו מחלוקות בישראל מתקיף לה [4]יהודה בריה דר' שמעון בן פזי ומי איכא למאן דאמר דבית שאן לאו מארץ ישראל היא והכתיב [5]ולא הוריש מנשה את בית שאן ואת בנותיה ואת תענך ואת בנותיה אישתמיטתיה הא דאמר ר' שמעון בן אליקים משום ר' אלעזר בן פדת שאמר משום ר' אלעזר בן שמוע [6]הרבה כרכים כבשום עולי מצרים ולא כבשום עולי בבל [7]וקסבר [8]קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא [9]והניחום כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית אמר ליה ר' ירמיה לרבי זירא והא ר' מאיר עלה בעלמא הוא דאכיל אמר ליה מאגודה אבליה [10]ותנן [11]ירק הנאגד משיאגד ודלמא לאו אדעתיה [12]השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן צדיקים עצמן לא כל שכן ודלמא עישר עליהם ממקום אחר [13]לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ודלמא נתן עיניו בצד זה ואכל בצד אחר אמר ליה [14]חזי מאן גברא רבה קמסהיד עליה מאי בהמתן של צדיקים דרבי פנחס בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויין פגע ביה בגינאי נהרא אמר ליה גינאי חלוק לי מימך ואעבור בך אמר ליה אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני אתה ספק עושה ספק אי אתה עושה אני ודאי עושה אמר ליה אם אי אתה חולק גוזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם חלק ליה הוה ההוא גברא דהוה דארי חיטי לפיסחא אמר ליה חלוק ליה נמי להאי דבמצוה עסיק חלק ליה הוה ההוא טייעא דלווה בהדייהו אמר ליה חלוק ליה נמי להאי דלא לימא כך עושים לבני לויה חלק ליה אמר רב יוסף כמה נפיש גברא ממשה ושתין רבוון דאילו התם חד זימנא והכא תלתא זימנין ודלמא הכא נמי חדא זימנא אלא כמשה ושתין רבוון אקלע לההוא אושפיזא רמו ליה שערי לחמריה לא אכל חבטינהו

נשים דירק בחולה לארץ אינו נוהג בו לא מעשר ולא תרומה וכשאר פירות נוהגת תרומה גדולה אבל לא מעשר אבל דגן תירוש ויצהר חייבין לגמרי בין בתרומה בין במעשר והכי איתא התם אמר ר' יוחנן רבותינו שבגולה היו מפרישין תרומות ומעשרות על שבאו הרוצים ונטלום מאן ניתנו הרוצים תרגמוהו ר"ל זעירא רב יהודה בשם שמואל אומר חלת חולה לארץ ותרומת חולה לארץ אוכל והולך ואחר כך מפרישין ר' אבא בשם רבי שמואל אמר לא חשו אלא לתרומת דגן תירוש ויצהר ומשמע דקאי אר' יוחנן דאמר דבגולה היו מפרישין תרומות (כ) [1]ואמאי רבי אבא לאשמועינן דדוקא בדגן תירוש ויצהר היו מפרישין תרומות ומעשרות ואלו דוקא נקט תרומה דהוא הדין מעשר אבל שאר פירות לא חשו לענין מעשר אלא לתרומה גדולה כמו שמפרש רבי שילא בשם ר"ש אמ"כ ר' שילא בשם ר"ש אמר לא חשו אלא לתרומה גדולה אבל לירקות אפילו לתרומה גדולה לא חשו דמתי איסי בשם רבי עקיבא מעשרות לירק מדבריהם פירוש שאין להם אומכתא מן הפסוק כמו שיש לשאר פירות דאסמכו רבנן אקרא ולפי זה לא קשיא מילי מהך דשמעתין דרבי מאיר אבל עלה של ירק וההוא דמסכת ע"ז דאכל פירי דלא מעשרן בשאר פירות קאמר שהומרה מהן תרומה גדולה אבל לא מעשר ובברכות (דף לו.) לא גרסינן ירק דבגלף איירי ולאו ירק הוא ול"ג נמי מעשר אלא הני מילי גבי גלף דכל שאר פירות אינו נוהג מעשר אלא תרומה וכן הוא בספרים מדויקים ואהיא דבירושלמי דקאמר שבאו הרוצין ונטלום סמכינן עכשיו אין אנו מפרישין תרומות ומעשרות ור"ת מפרש דאין הבדות תמוכות כמו אנו לפי שנותנין מהן מם ולפי זה בימיהם לא היו מפרישין אלא מהנהו דלא יהבי טקלא דאיכא דלא יהבי כדאמר בהמקבל (ב"מ קי.) אלעזר דלית לה כרגא ונטקלא מאי ועוד יש לפרש שמא הרחוקים מארץ ישראל כמונו לא תקנו חכמים ועוד יש מפרשים שנמצא בירושלמי דהא דקאמר דמכזיב ולהלן פטור מן הדמאי לאו דוקא דמאי אלא אף מן הודאי ואהא סמכינן: **אלא** מקום הניחו לו **אבותיו** להתגדר בו. תימה דלא משני הכי בפרק במה בהמה (שבת דף נו:) דדרשינן ואת הבמות אשר על פני ירושלים אשר בנה שלמה (אותם בער יאשיהו) כו' אפשר בא אסא כו' אלא מקום דאשויים לאחרוים מה אחרוים לא עשו ותלה בהן אף כו' ואמאי לא משני דמקום הניחו לו אבותיו להתגדר כו כדמשני הכא ויש לומר דבשלמא הכא גבי נתן הנאותא לפי שנעשה על פי הדבור טעו בו הראשונים והיו סבורים שהיה אסור לבערו אלא התם במה היו טוענין אלא לבער אותן הבמות:

ודילמא נתן עיניו בצד זה **ואכל בצד אחר.** [2]וא"ת דתנן בפרק במה מדליקין (שבת דף לב.) ספק תשכה מעשרין את הדמאי הא ודאי תשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתן עיניו בלד זה ואוכל בלד אחר אם כן יהא מותר להפרים בשבת כדמוכח בפרק טוטל (שם דף קמא:) דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה ופריך בגמרא (שם דף קמב.) והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי שמעון בן אלעזר היא דאמר נתן עיניו בלד זה ואוכל בלד אחר ולהכי לא אמיב תקון בשבת כשמעלה ויש לומר דשאני מדומע שכבר היה נתקן אבל תחלתו של טבל לא שרי על ידי דאפשר ליתן עיניו בלד זה ולאכול בלד אחר. [3]ועי"ש תוספות גיטין לא. וכמנחות נה. ובכריתות עט. ד"ה כמתשבה): **אמר** ליה אתה הולך לעשות רצון קונך כו'. שמא שר של יס השיב לו כך אי נמי רבי פנחס היה מתשב בלבו שלבך היה מניח מלחלוק לו וכענין זה צריך לפרש בפרק קמא דמסכת ע"ז (דף יז.) גבי רבי אלעזר בן דורדייא דאמר שמיים בקשו עלי רחמים:

הא

מסורת הש"ס

א) פוטה מז: [ופס איתא המגילן]. ב) [בברכות ט: מכר רבי יהודה בריה דר"ש בן פזי]. ג) תענית ג:. ד) סס: מגילה י: ערכין לב: תמורה כח. זבחים ס: קז: מכות יט. שבועות מז.. ה) מעבדות פ"ח מ"ה ר"ה יב.. ו) [יבמות לט: כתובות כח: ניטין ז. לעיל כ: י.]. ז) [פירוקין ל: יש"נ]. ח) [בכרכות ל:].

תורה אור השלם

1. וְיָרַכְסוּ אֶת הַחֹשֶׁן מִטַּבְעֹתָיו אֶל טַבַּעַת הָאֵפֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת לִהְיוֹת עַל חֹשֶׁב הָאֵפוֹד וְלֹא יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד: שמות כח כח וְיָרְכְסוּ אֶת הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָיו אֶל טַבַּעַת הָאֵפֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת לִהְיוֹת עַל חֹשֶׁב הָאֵפוֹד וְלֹא יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה: שמות לט כא

2. כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם אֲדֹנָי: איכה ג לא

3. וְלֹא הוֹרִישׁ מְנַשֶּׁה אֶת בֵּית שְׁאָן וְאֶת בְּנֹתֶיהָ וְאֶת תַּעְנָךְ וְאֶת בְּנֹתֶיהָ וְאֶת יוֹשְׁבֵי דוֹר וְאֶת בְּנֹתֶיהָ וְאֶת יוֹשְׁבֵי יִבְלְעָם וְאֶת בְּנֹתֶיהָ וְאֶת יוֹשְׁבֵי מְגִדּוֹ וְאֶת בְּנֹתֶיהָ וַיּוֹאֶל הַכְּנַעֲנִי לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ הַזֹּאת: שופטים א כז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא הוריש: (ב) תוס' ד"ה (בעמוד הקודם) והתיר כו' מפרשין תרומות ומעשרות וכו':

מוסף רש"י

זחוחי הלב. שאין מניח את אומם לשמוע יפה מפי רבם ומתכבדים על בינתם לדקדק שמועתם (בוסה מז:). קדושה ראשונה. שקדשה יהושע לשעתה, לא קדשה לעתיד לבא, אבל קדישה שניה נתקדשה לעולם כדתניא ביבמות (פב:) קדושה ראשונה ושניה יש לה, שלשת הלכך וזרעים כהן בשביעית שיסמכו עליהן עניים לשכור עצמן לחרוש ולקצור ושיל ליטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני (יבמות מז:). ירק הנאגד. שדרכו נאגדות, משיאגד. הוי נוהגו למעשר ואסור לאכול ממנו ערלה עד שיעשר (ר"ה יב.). בהמתן של צדיקים. ממרי דר' פנחס בן יאיר לקחן, אין הקב"ה מביא תקלה על ידן. שתאכל בהמה דבר האסור לה (ערכין ה:). שלא מן המוקף. מוקף סמוך, כמו (לקמן מו:) מקופין בגוטע, שסומכים זו לו וריחין אם דומות זו לו, וכמו מקפת ויקורא לה שם דמסכת נדה בפרק בתרא, שלא מן המוקף מדבר לומר תבואה שם לו מקומות פלוני תהא תרומה על זו, שמא אותה שבה אינה נערן, ואם עשה עשוי (גיטין ל:).

עין משפט נר מצוה

לד א ב ג מיי' פ"ז מהלכות תרומות הלכה ה (וסיי מהלכות בית הבחירה הלכה טז): לה ד מיי' פ"ג מהלכות מעשר הלכה ט:

שיטה מקובצת

א) תי"ת האומר דבר הלכה של חדוש: ב) משקצים את דבריו. נ"ב נ"א משקעין: ג) מה"ד ולא הוריש וגו' אלא הניחום למס עובד וישבו ביניהן: ד) ולא לעתיד לבא כשיגלו בימי נבוכדנאצר: ה) מאגודה אכליה דמשגאגד אסור למיכלה אכלה אדאי: ו) להרוס שלא מן המוקף מן שאינו סמוך לו: ז) דבגולה היו מפרישין תרומות ומעשרות ואתא ר' אבא: ח) וא"ת דתנן בפ' במה מדליקין. נ"ב עי' תוס' מנחות דף נה ע"א ובכורות דף נט ע"א:

רבינו גרשום

אוסרים שאני עתיד להתיר. מוהיהין לשון נסות משרבו זהוהי הלב שלא חזרו תלמודן כל צורכן (הלב) ולא דקדקו בפני רבן כל צורכן רבו מחלוקות בישראל דאחד אוסר ואחד מתיר אחד מטהר ואחד מטמא: הבחי' לא הוריש מנשה את בית שאן ואת בנותיה כלומר לבדה ולא הוריש יושבי העיר אבל היו להם למס עובד: ולא קידשום עולי בבל וקא סברי קדושה ראשונה וכו' קדושה ראשונה שקידשה יהושע קדשה לשעתה כלומר במקדש ראשון ולא קדישה במקדש שני והניחום שלא קדשום בפעם שניה כשעלו מבבל שלא יהו לא בכלל מעשר ולא בכלל שביעית שיתרשו ויזרעו בשביעית שיסמכו עניים עליהם בשביעית ובית שאן נמי לא בבשוה עולי בבל דמשום הכי לא היתה חייבת לא במעשר ולא בשביעי' ולפיכך אכל ר' מאיר עלה של ירק בלא מעשר: ודילמא ממקום אחר עשר ליה. כלומר שהוא היה במדינה (אחרת) ונתן עשור לשם להתיר עלה זו שבמדינה זו: לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף. כלומר ח) לא נחשדו אותו שום אדם שבעולם דהוא הוה תורם אלא משלפני ומשום הכי אכל עלה. אלא תדע שמותר היה לאכול בלא מעשר. ודילמא נתן עיניו בצד זה ואכל וכו' כלומר מאגודה עצמו נתן מעשר שהוא אכל בצד זה ונתן מעשר מצד אחר. חזי מאן גברא אסהיד עליה שלא נתן מעשר על הכל. אני הולך לעשות כלומר אני הולך כמה שגזר עלי הב"ה דכתיב כל הנחלים וכו'. דלא לימא כך עושים לבני לויה כשבא למברא הוא עבר ואותו שלוה זה לא עברו: ממשה רבינו ושיתין ריבוואן כלומר שחלק להן הב"ה היינו שהיו ישראל ששים רבוא שש מאות אלף רגלי אלו ששים רבוא.

ח) נראה דל"ל לא נחשד שום חבר שבעולם לתרום שלא מן המוקף אלא ודאי דלא היה תורם אלא משלפני והיכי אכל העלה אלא ודאי שמותר וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com